

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 54 Lei
Pe jumătate . . . . . 27 Lei
În America pe an 3 dolari.

Iese odată la săptămână.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj, Jud. Alba-de-jos

Director: **Alexandru Lupeanu-Melin**

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 3 Lei, a doua și a treia oră 2 Lei.

O serbare cu învățăminte.

— Serbarea școlii de ucenici din Blaj. —

Duminecă în 1 Iulie Blajul nostru a avut o frumoasă și înălțătoare serbare culturală. Nu s'a făcut mare șgomot în jurul acestei serbări, ea a fost însă cu toate acestea foarte adânc simțită și prețuită. Era o serbare școlară. Iar Blajul a știut totdeauna să arate școlilor sale cea mai deplină luare aminte.

Între celelalte școli ale Blajului cea mai tinără este Școala ucenicilor de meserii, care poate totuși să privească asupra unui trecut de 25 ani de viață. Trecut plin de frământări și de necazuri, însă și de bucurii curate și de roade bune. Înființată în anul 1898 de marii bărbați ai acelor vremi, școala de ucenici din Blaj a căutat totdeauna să apropie de comorile învățării pe viitorii maestri și neguțatori ai ținuturilor noastre, ca dintr'ânșii să se aleagă nu numai buni meșteșugari, ci și oameni înțelegători ai nevoilor românești, buni români și buni creștini. Vlădica Inocențiu Clain, când a pus temelie Blajului românesc, s'a încunjurat nu numai de călugări și dascăli, de cărți și lumină, ci și de brațe meștere, cari să facă puntea de trecere între săteni și cărturari. Gândul său a fost înțeles foarte bine de întemeietorii școlii de ucenici, care se silește să ne deie pătura orășenească și încă o pătură luminată, vrednică de chemarea ei. Prin urmare înțelegem foarte bine de ce serbarea de Duminecă a școlii de ucenici a putut să fie încunjurată de atâta căldură și interes.

Examenul ucenicilor.

Serbarea a început după liturghia din Catedrală cu examenul ucenicilor. Trebuie să încreștăm chiar aici, la început, că ucenicii de meseriași și de negustori din Blaj de astăzi, nu sunt așa cum vor fi fost vreodată mult halții „inași”. Mai demult inășii erau socotiți de toată lumea ca niște copii răi, necuviincioși și bătăuși. Copii rău îmbrăcați, rău crescuți, ori chiar necrescuți, cari fac toate relele. Copii de pripas și de necaz. Ucenicii din Blaj nu sunt așa. O, nu! Ți-e mai mare dragul să-i vezi cum ies de cuviincioși seara dela școală, cum salută de frumos pe orice om; nu strigă, nu se bat, nu se hârjonesc cu alți copii. Și ceace este mai de laudă: nu au nici o dușmănie cu numeroșii școlari ai Blajului. Ci, ei, ca nește copii cumiți și binecrescuți, își văd de treaba lor, de meserie și de școală. Semn, că au stăpâni buni, cari îi povățuesc pe cărările omeniei și ale seriozității. Și mai e un semn, că au și școală serioasă și dascăl minunat. Dl. **Valeriu Ioson** și ceilalți conducători ai școlii pot fi mândrii de danșii! Precum mândru este și Blajul.

Examenul de Duminecă a fost foarte frumos și temeinic. Ucenicii au cetit bine, au cântat cu inimă și cu pricepere. Și s'au arătat cu adânci cunoștințe la istoria Românilor. Desemnele lor parcă s'unt făcute de liceeni din clasele de mijloc, nu de ucenici.

Bucuria asupra bunului rezultat a acestui examen a fost talmăcită frumos în cuvântările ce s'au ținut din acest prilej. Au vorbit: Ilustritatea Sa Dr. Izidor Marcu, canonic, Sever Pop, vicepreședintele și delegatul comerei de comerț din Cluj, și Valeriu Suciu, directorul școlii. Toți au dat binesimțite îndrumări ucenicilor, arătându-le însemnătatea chemării ce și-au ales. Neamul nostru are lipsă de orășeni luminați, de brațe agere, cari să ne scutească a fi robi străinătății în cumpărături.

Expoziția.

După examen s'au putut vizita expoziția aranjată de ucenicii din lucrurile pe cari le-au făcut ei înșiși cu mâinile lor. Au fost arătate acolo toate meseriile. Ici mășarii, mai incolo fierarii, lăcătușii, dincolo cojocarii, pantofarii, cizmarii, croitorii, tipografi, compactorii, prăvălierii, apoi rotarii și butnarii, tot cu lucruri cari de cari mai frumoase și mai bine lucrate. În deosebi au fost bine ucenicii de mășarii și dulgherii, păpucarii și lăcătușii. Frumos au aranjat un colțisor al lor ucenicii „Consumului”.

Prin lucrurile lor, cari ar putea face cinste și unor orașe ca Clujul și Bucureștii, ucenicii din Blaj au dovedit că sunt copii serioși, silitori, având în aceeași vreme și măestrii cu tragere de inimă pentru ucenicii încredințați grijei lor. Onoare măestrilor și onoare bravilor ucenici!

Producția.

La ora 4 după masă ucenicii au aranjat o producție cu coruri, cu declamări și cu piese de teatru. La început s'a cântat „Imnul meseriașilor”, apoi d. director al școlii de ucenici, **Valeriu Suciu**, a făcut o limpede dare de seamă asupra celor 25 ani de viață ai școlii, pomenind greutățile prin cari a trecut și pe binefăcătorii cari i-a avut. După mai multe cântece și declamări, dintre cari deosebit de bine predată a fost poezia „Cănele ovreului” de către ucenicul M. Tarna, a urmat piesa de teatru a d-lui **Megieșan**: „Meseria-i plug de aur”, care a plăcut mult. Printr'ansa se face propagandă pentru îndrăgirea meseriilor. Amin-tim aici cu laudă și jocurile naționale „Călușerul și Bătuta”, jucate tot de ucenici, având de vătav pe ucenicul tipograf Vasile Sărătean.

La producție au luat parte aproape toți patronii meseriași din Blaj cu familiile lor, precum și alt public ales. Insuși I. P. Sf. Sa **Mitropolitul Vasile** încă a fost de față, dovedind prin aceasta, că are la inimă silințele

nobile ale meseriașilor și negustorilor din Blaj și a școlii de ucenici.

Cari sunt învățămintele acestor frumoase serbări? *In locul întâi:* Blajul prețuiește foarte mult clasa de mijloc a orășenilor meseriași și negustori. *Al doilea:* Oamenii mari ai Blajului au făcut totdeauna tot ce s'a putut ca să ne avem meseriașii noștri binepregătiți și luminați. *Al treilea:* O școală de ucenici, chiar și dacă luptă cu multe necazuri, este o mare binefacere pentru ceice se dedică meseriilor. *Al patrulea:* Ucenicii binepovățuiți și luminați prin școală, sunt o mândrie și măestrilor și a părinților lor. Iar ca mâne vor fi nu numai o mândrie a neamului, dar și o tărie a lui.

Poporul cere biblia.

— Insoțire pentru tipărirea Sfintei Scripturi. —

Vremurile sunt pline de ispite și de răutăți. Lumea e cuprinsă de multe păcate. Sufletele sunt pândite la toate cotiturile de curse diavolești. Prăpastii mari se deschid pretutindeni, în cari se prăvălesc foarte ușor inimile moi și clătinate.

Din toate acestea primejdii sufletești nu poate să ne mântuie decât tărnia credinței creștinești. Oamenii îngrijați de mântuirea lor caută cu ardoare o stâncă puternică de rasină, un liman de scăpare. Foarte multe suflete sunt însetate după apa vie a Evangheliei lui Iristos. Le trebuie izvorul răcoritor al învățăturilor lui Mesia.

Poporul cere Sfânta Scriptură. Poporul e flămând și cere pâine. . .

Am arătat adeseori în gazeta noastră această sfântă dorință a sufletelor cucernice. Iată acum ne vine o scrisoare din Maramurașul cu multe dureri, în care cetitorul nostru George Cupcea ne aduce la cunoștință cu mare bucurie, că în comuna Breb mai mulți credincioși au dorința ferbinte să se întemeieze o Insoțire pentru retipărirea Sfintei Scripturi. S'au și înscris în acest scop 13 creștini buni, anume: George Cupcea cel dintâi, primarul comunei al doilea, apoi delegații comunei, cantorii și alți plugari, înștiințând pe protopopul despre cuvioasa lor dorință. Iată cum cei mici se fac apostolii unui gând mare! Chiar așa precum în Sfânta Scriptură pescarii cei săraci s'au făcut apostolii Domnului. . . Duios și mult grăitor început.

Noi, cari scriem această gazetă creștinească, înțelegem setea Voastră frați buni din Maramuraș. Vă înțelegem și Vă ferim. De aceea cu multă dragoste ne facem soliile Voastre la scaunele celor ce putere trebuie să aibă să Vă potolească setea sufletelor.

Cu adâncă plecăciune rugăm deci pe Preasfințiii Arhiepiscopi să caute degrabă spre setea turmei cuvântătoare, ca să nu se primejduiască sufletele simțitoare în prea multă așteptare. Pe cât știm, Biblia cu explicările trebuincioase e gata și așteaptă tiparul. Să se grăbească lucrul, că setea turmei e chinuitoare!

DE PRIN SATE.

Daruri pentru orfani.

Pomană veșnică Economul Ioan Bucur și soția sa Ana din Proștea mare, drept pomană pentru răposatul lor fiu *Dumitru* au trimis Orfelinatlui din Obreja suma de 500 Lei. Aceasta este o pomană într'adevăr cuminte făcută, cum ar fi bine să facă și alții cari au cazuri de moarte în familiile lor. Dumnezeu să odihnească în pace pe cel răposat, iar înriștaților părinți să le trimită alinare durerii și mângăiere. Cei ce vor ceti acestea rânduri, urmeze frumoasa pildă creștinească. La o pomană după mort se cheltuiesc sute de lei pe mâncări și beuturi, din cari se hrănesc de obicei mai cu seamă bogații, căci adevărații flămânzi și săraci, pentru cari ar avea înțeles pomana, nu prea au loc la mese. Inșă prin pomeni ca cea de sus se ajută copilașii orfani, ai căror părinți s'au jertfit pentru țară și neam.

Invodătorul satului.

O altă pildă frumoasă. Dl Ioan Rus pantofar și-a serbat de curând cununia cu dsoara Victoria Pușcaș din comuna Mociu. Cu acest prilej de bucurie bravii nuntasi s'au gândit și la cei ce sufer, făcând o colecție pentru orfanii din război. Astfel tinăra păreche a dat 200 Lei, părinții miresei 200 Lei, Andrei Pușcaș și soția 50 Lei, Traian Tothazan rotar și soția 30, Traian Deteșan comerciant în Sânger și soția 20, Ioan Pușcaș bătrânul 10, Ioan Pușcaș tinărul și soția 10 Lei, în total 520 Lei. Acești bani au fost trimiși la adresa noastră și noi i-am predat Orfelinatlui din Obreja. — Frumoasă faptă care se laudă prin sine și poate sluji de pildă pentru toate nunțile ce se fac!

Mulțăminta orfelinatlui. Administrația gazetei noastre predând banii la destinație, am primit din partea direcțiunii o chitanță, în care se spun următoarele: „Confirmăm primirea sumei de Lei 1020. — (Din Proștea mare și Mociu), transpusă cu adresa Dv. de data 28 Iunie 1923 în favorul Orfelinatlui. Deodată exprimăm cea mai calduroasă mulțămintă în numele nevinovaților orfani, atât Onor. Redacțiunii pentru propaganda ce-o face unei cauze atât de sfinte, cât și generoșilor dăruitori, pentru cari orfanii noștri zilnic înalță rugăciuni către Tatăl cel ceresc. Această mulțămintă a noastră Vă rugăm să o exprimați și în prețiosul organ ce redigăți. — *Iacob Popa, canonic, directorul Orfelinatlui.*”

O pildă mult grăitoare.

„Aștept doios, — Plătesc voios!”

În munca noastră istovitoare de gazetari avem puține mângăieri. Nici nu le căutăm și nu le dorim, fiindcă ne-am dat seama încă de când am pornit pe această spinoasă cărare, că până trăim și murim vom avea parte mai mult de griji și de priveghieri, de nopți fără odihnă și de degete cănite cu cerneală. De necazuri cu restanțierii și de poveri cu plata tiparului.

Ducem însă greul cu curaj și cu voie bună. Ne mângăiem doar când vedem cum pleacă spre celea patru vânturi ale ținuturilor locuite de frați ai noștri foile proaspăt tipărite, în cari se duc frământările sufletelor noastre. Vrem să facem bine și suntem veșeli de fiecare număr de gazetă care pleacă dela mașină.

Uneori avem însă, pe neașteptate, și alte mângăieri. Ne suride câte-un colț de ceriu cu soare mai calduș... Ca acum, când ne vine o scrisoare din Sălaj, dela un sătean cu slova

mare, migălită, care ne răsplătește pentru multe gânduri și griji chinuitoare.

Fratele *Vasile Borciu din Halmăș* ne cere gazeta să i-o trimitem pe șase luni și incheie așa de frumos, de pătrunzător și de cuminte:

„Aștept doios
Plătesc voios!”

Rar poate să primească un gazetar cuvinte mai adânci și mai înțelegătoare. Celea două versuri de mai sus cuprind o dorință fierbinte, un dor nepololit de învățătură și, în aceeași vreme, dau o frumoasă cheazășie de cinste, de pătrundere a omului ce știe să prețuiască și truda gazetarului. Gazetele costă parale multe și grele; gazetarul stă bun cu omenia lui pentru plata tiparului, a poștei și a altor mari cheltuieli împreunate cu foaia. Fratele *Vasile Borciu*, cu mintea lui de om cu socoteală bună, înțelege toate acestea și spune așa de limpede, și de nimerit: Plătesc voios! Fraților dela gazetă, nu purtați nici o grijă!... Faceți-vă datoria voastră, că eu mi-o cunosc pe a mea. Mi-o cunosc și mi-o împlinesc cu voie bună!

Să trăiești, frate *Vasile*, că frumoasă și mult grăitoare pildă dai tu în lumea ușoratică de astăzi. Îți mulțămim pentru stropul de mângăiere curată și de nădejde, ce torni în sufletele unor gazetari cu griji multe și cu mângăieri puține.

Din lumea largă.

Unde-i mai bine.

Am făcut de curând o călătorie la Orșova, lângă Dunăre. Și de acolo am trecut să cercetăm vestitul ostrov *Adakaleh*, locuit de turci, care ține însă de România noastră. La întoarcere a venit cu noi până în oraș pentru cumpărături, un fruntaș turc din insulă, cu care am dat în vorbă mai de una, mai de alta, că vorbia binisor românește. Și ne-am luat și la politică. Turcul meu, aflând că scriu la gazete, mă întreabă: Adevărat e, domnule, că mica noastră țară, *Adakaleh* (țară cu 720 de locuitori, turci toți) va trece cât de curând la Sârbi? — De ce se treacă, bre turcule, întreb eu? — Păi așa ne-a venit nouă un pic de răsunet, că cică ne-ar cere Sârbii și că Europa ar vrea să trecem la ei. — Și voi cum ați vrea! Voi doriți să treceți la Sârbi? — Ba să ne păzească Alah, domnule, noi nu vrem nici decât, că la Sârbi am pieri de foame! Dela război încoace o ducem greu nu-i vorbă, că nu ne prea caută oaspeții ea înainte, dar la Sârbi ar fi și mai rău. Că aia și lemnu îl cumpără din România...

Eu nu l'am mai întrebat nimica pe turc, iar el dându-și fesul pe ceapă s'a uitat chiorș spre malul sârbesc, unde se vedeau pascănd nește capre, față în față cu Orșova românească.

Din țara Sârbilor.

Pasici, primul ministru sârbesc, pe când ieșia din scupcină (sfatul țării) a fost întimpinat de-un tinăr, care a împușcat asupra lui de patru ori cu revolverul. Un glonte l-a rănit ușor la mână, altul l-a sgarat la față. Prins fiind, tinărul a mărturisit că-l chiamă *Raici* și că e croat din Zagreb. El avea scopuri politice. Inșă nu vrea să spună cine l-a pus la cale. Pasici cum se vede nu prea e iubit în țara lui. Și se știe, că Sârbii sunt aprinși la sânge și curând fac nebunii.

În Bulgaria a izbucnit contrarevoluția.

În sudul Bulgariei a izbucnit contrarevoluția. 25,000 țărani înarmați au ocupat diferite

orașe, măcelărind reprezentanții organizațiilor militare. Lupta este pregătită și în contra Sofiei. Trupele guvernamentale au plecat la sud. Între Varna și Burgas a fost arestat deputatul comunist *Kolaroff* secretarul comunistilor din Bulgaria.

Groznică ciocnire de tren.

— 60 morți — Peste 100 de răniți. —

La începutul săptămânii trecute iar s'a întâmplat o ciocnire de tren și cea dela Băile Felix încă nici nu ne-a ieșit din minte. Un tren personal, care venia dinspre București, în gara Vintileanca a intrat pe o linie, unde sta gata de plecare un tren de marfă. Ciocnirea s'a întâmplat și cu toate că numai trei vagoane au fost sfărmate, numărul nenorociților e mare. Răniții, în gura morții strigau și era o jale să stai atunci în gară. S'au trimis telegrame și în curând au sosit trenuri cu doctori și ajutoare. Nefericiții au fost scoși dintre sfărmiturile vagoanelor și de printre roate, de către soldați și au fost puși chiar atunci sub îngrijire doctorească. Șasezeci de oameni pașnici, cari au plecat de acasă fără să le treacă prin gând că nu se vor mai întoarce, și-au găsit moartea. Soldați, civili, femei, copii, toți răniți; în număr de o sută. Mulți dintre ei au fost duși la spitalele din apropiere, iar cei din capitală au fost duși acasă la București, unde fură așezați toți prin spitale.

S'a căutat apoi, cine-i de vină. Șeful stației, venind cu trenul, era și el printre răniți, el nu se putea lua la răspundere; dar s'au găsit vinovații: Acarul, care trebuia să îndrepte trenul pe altă linie, și impiegatul de mișcare, care n'a făcut inspecție să vadă dacă acarul i-a îndeplinit, sau nu, porunca.

Așa, nebăgarea de seamă a unor slujbași, a adus moartea la mulți, durerea pentru și mai mulți, căci pe lângă răniți, în urma celor morți a rămas atâta jale.

A murit un luminător al poporului.

† Nicolae Petra-Petrescu.

S'a stins la Sibiu în vârstă de 75 ani neobositul scriitor și luminător al poporului: Nicolae Petra-Petrescu. Răposatul a fost unul dintre acei cărturari ardeleni, cari nu-și ascundeau învățătura și lumina minții, nici nu o întrebuițau numai pentru foloasele lor, ci cu multă dărnicie o împărțiau tuturor celor lipsiți de binefacerile culturii. Petra-Petrescu nu s'a despărțit de hârtie și de condei nici în anii cei mai grei ai bătrânețelor sale, ci pururea pentru luminarea și mulțumirea sufletescă a altora s'a trudit în spornică și binefăcătoare muncă. Numerii de Dumineca ai „Gazetei” dela Brașov l-au avut mulți ani colaborator, alături de Andrei Bărseanu, Ioan Popea, Ion Pop Reteganul și alții. Bătrânul Petrescu a lucrat însă și la alte gazete, aproape la toate celea din Ardeal. Și cărți a scris, încât nu credem să fie vre-o bibliotecă sătească, care să nu aibă între celea mai cetite cărți ale sale lucrările potolite, îngrijit scrise și pline de înțelepciune ale lui N. Petra-Petrescu. Canonicul Moldovanu, vestitul Moldovanuț dela Blaj, îl avea pe Petra-Petrescu, ca pe un fiu sufletesc al său. Răposatul a fost multă vreme director de bancă, dar mai cu seamă ținea la meșteșugul său de scriitor și gazetar. Murind lasă după sine un fiu care-și continuă nobila meserie, d. Horia Petra Petrescu, foarte harnic și bun scriitor și dânsul. Condeiu bătrânului a rămas în mâni vrednice.

Știrile Săptămânei.

— Pentru laminarea poporului. Părintele *Vicente Pandrea* din Balda și-a răscumpărat abonamentul la gazeta noastră pe anul de față cu 100 Lei.

Târgurile. 14 Iulie: Hălmaș. 15 Avrig, Crihalma, Poiana sărată. 16 Hendorf. Bălăușeri, Dîltro. 19 Bogșa. 21 Zam. 22 Cămpeni, Coșvasna.

— **Examen mare la Liceul de fete.** În zilele de 2 și 3 Iulie, anul curgător, s'a ținut la liceul de fete din Loc examen de absolvire cu fetele cari au isprăvit clasa VIII-a, fiind cel dintâi examen de maturitate la acest liceu. Din partea Ministrului Instrucțiunii a fost delegat d. *Marin Ștefănescu*, profesor universitar în Cluj, iar din partea Consistorului Rev. *Dr. Ambrosiu Chețianu*, canonic. Tineretele fete au dat un examen frumos. Și i-au trecut: 3 cu *laudă*, 3 cu *foarte bine*, 10 cu *bine* și 2 cu *suficient*.

Iată numele tinerelor absolvente: *Silvia Băgăian* (Blaj), *Eugenia Crișan*, *Laura Crișan*, (*Teiuș*), *Irina Eisikovits* (Blaj), *Natalia Fulicea* (Sîncea veche), *Aurelia Gozmanu* (Zălau), *Sofia Hausu* (Cluj), *Cecilia Man* (Băgău), *Maria Moldovan* (Teiuș), *Lucia Onișor* (Cluj), *Margareta Peschka* (Medias), *Elena Popovici* (Medias), *Felicita Rozvan* (Cluj), *Viorica Simonetti* (Valca Sasului), *Aurelia Socaciu* (Ciucmandru), *Emilia Sociu* (Măgina), *Maria Șteu* (Aiud) și *Alexandrina Ungurean* (Secaș).

— **Concurs la Teologie.** În ziua de 15 August st. n. 1923 va avea loc în Blaj concursul pentru primirea la Teologie. Pe lângă locurile din Seminarul Arhiepiscopesc de acasă, mai sunt vacante și locuri pentru *Roma* și pentru *Paris* respective *Strasbourg* (Franța).

Condițiile pentru primirea la Teologie sunt:

1. Certificat de botez, dela preot, din care să se vadă, că tânărul e de religia unită;
2. Certificat de maturitate și
3. Certificat de purtare dela paroh.

Rugărilor trebuie înaintate Consistorului Arhiepiscopesc până în 14 August 1923, ora 9 dim. Candidații vor avea să se prezinte Rectoratului Seminarial la ora 3 după amiază din 14 August, având să fie vizitați de medicul Seminarului. Rugărilor candidaților cari lipsesc dela vizita medicală, nu vor fi luate în considerare.

Părinții celor primiți la Teologie, vor avea să dea o declarație în sensul, că vor restitui toate cheltuielile avute cu întreținerea fiilor lor în cazul că numiții, din vina lor, nu s'ar preoți și nu ar intra în serviciul arhiepiscopiei române din județele de Alba Iulia și Făgăraș.

— **Furtună mare în Solnoc-Dobâca.** Peste unele sate din județul Solnoc-Dobâca s'a deslășăit de curând o mare furtună cu ghiață. Cure Dej și Baia mare vântul a fost atât de puternic încât a smuls arbori din rădăcină și a scuturat în slavă coperișele caselor. Pe la Heanda mare ghiața a fost de mărimea ouălor de pomb și a stricat foarte tare sămănăturile. Moroc că prepestenia s'a desfășurat numai în câmpuri înguste, încât au fost atinse numai câmpuri de hotar.

— **Lăcuste în Ungaria.** În părțile răstărite ale Ungariei, pe la Tisa, au năvălit peste sămănături nori de lăcuste, încât e mare teamă la Budapesta, că recolta va fi nimicită de mari întinderi. Economii încearcă să se scutur de ele cu foc și șanțuri.

— **Pentru școli sătești.** În județul Arad s'au adunat în vremea din urmă pentru înălțarea de școli primare sătești peste patru milioane de lei, din cari se vor ridica 25 de școli, cari vor fi gata până la toamnă. Ar trebui să ne gândim și noi ardelenii măcar să facem în stare mai bună școlile ce le avem

prin sate, că în multe părți școlile sunt mai dărăpănate decât șurile pustii.

— **O altă mare ciocnire de tren.** O mare nenorocire s'a întâmplat Mercuri, în 27 Iunie, aproape de Oradea mare, la scâlzile Felix în gară. Un tren de marfă, care venia de către Beiuș, s'a izbit de trenul de persoane ce aștepta să plece din Felix. În ciocnire s'au răsturnat cinci vagoane cu călători, dintre cari 5 au fost striviți în chip îngrozitor iar 27 greu răniți. Periau poate și mai mulți, dar unii dintre călători au văzut sosirea trenului de marfă și au putut să sară din vagoane la vreme. Unei femei din Ludoșul de Murăș i-au tăiat roțile amândouă picioarele din sus de genunchi. O mamă cu fată cu tot a fost turtită de nește grinzi de fier. Un polițist din Oradea a amuțit de groază, iar un alt bărbat a înebunit. Vina pare a fi fost a unui tânăr șef de gară, care a lăsat trenul de marfă să plece prea curând spre Felix.

— **„Bandă de hoji pe Câmpie“.** În 30 Iunie a. c. pe la 9 ore seara o bandă de 7 hoji a tras la locuința lui Budian Iuon din hotarul Sângerului de către Budiu și Săcalul de Câmpie, aproape de pădurile Sângerului și Săcalului. Budian Iuon și familia sa era la cină, când intră în casa lor 3 domni înarmați unul cu pușcă și ceialalți cu revolvere, iar afară mai erau 4 hoji, cari asigurau pe cei trei din lăuntru. Cei trei hoji au provocat pe toți căsenii, să se predeie și să-și ridice mâinile sus, la din contră vor fi pușcați. Aceștia înfricați s'au predat și mai întâiu tâlharii au legat cu mâinile la spate pe ficiorul lui Budian Iuon — cu numele Vasile Budian, om căsătorit, ca de 27 ani, apoi au legat și bătut pe ceialalți. În vremece hoji cercau de bani și de hârtii de valoare, Vasile Budian după grele efortări își rumpe ștreangul cu care i-au fost legate mâinile și se repede ca omul desperat pe fereastra închisă și a sărit afară, aproape de holda lor, cei din casă au strigat celor de afară: „împușcați-l!“ și au și puscat după el, dar nu i-au nimerit numai perețele, care a rămas de hoji găurit pe 2 locuri. Vasile Budian, a avut mare noroc cu holda, unde s'a putut refugia dinaintea hoților, și de unde a alergat în vecini la șogorul său: *Ioan Puia*, care a chemat pe toți vecinii lor ca să scape de tâlhari familia lui Budian Iuon. În timpul acesta tâlharii au luat lada cu banii și cu libelele de depunere și contracte și au fugit către pădurea Săcalului, unde și-au pierdut urma, iar ceialalți oameni urmărind pe hoji au aflat lada lângă pădure golită, ducând cu ei 800 lei, biletele de depunere și contractele. De nu s'a putea scăpa de hoji Budian Vasilie, cu siguranță îi duceau vitele cam 20 bucăți, de dulce, vestminte etc., dar așa nu le-a succedat pe deplin operația lor. Cei cari i-au văzut sunt de convingerea, că acești hoji ar fi desertori din armata română. Până acum Câmpia noastră a fost liniștită, nefiind atacată de bande hoțești. Săcalul de Câmpie la 2 Iulie 1923 Iosif Bogdan, parohul Săcalului.

— **O fetiță odată dela etajul al 3-lea.** O adevărată minune s'a întâmplat în orașul Strassbourg din Franța.

Mica Marthe Walter, în vârstă de 5 ani, rămasă singură în odaie, s'a suit pe un scaun de lângă fereastră, și, tot jucându-se, a căzut dela etajul al treilea pe trotuar, dela 15 metri înălțime.

Trecătorii, inspăimântați, au alergat s'o ridice, dar au rămas mirați văzând-o, că se scoală singură de jos și pleacă fără să aibă nimic.

— **Alt școlar innocent.** Elevii școlii superioare de comerț din Galați erau în excursiune în Ardeal. Ei s'au oprit și în Târgul-

Mureș, unde 3 dintre ei s'au dus să se scalde în apa repede a Mureșului. Elevul Bledea Ion căzu în canalul ce duce la uzină și se înecă. Familia nefericită fu anunțată să vie să-și îngroape copilul pentru care s'a străduit să-l învețe.

— **Nenorocire.** — Fata Catinca Anton lui Dumitru Percă, în etate de 13 ani, din Sabaoani, scoțând apă dintr'o fântână, din nebagare de seamă a fost prinsă de lanțul ciuturii și târâtă în fântână, unde s'a înecat.

— **Un tată își împușcă copilul.** Comerciantul de lemne Iancsi Ferenc din Aradul Nou, om foarte bogat, și-a împușcat copilul în vârsta 19 ani. Ucigașul a comis fapta într'o clipă de nebunie.

Aviz maturizanților. *Farmacia Ramonțian din Aiud primește ca practicant un tânăr cu maturitate.*

Cunoștințe folositoare.

Un țintar purtător de boale.

— Frigurile de baltă, sau malaria. —

Multe gadine a mai lăsat Dumnezeu pe lume. Și Doamne uricioase mai sunt! Abia una-două, dintre ele dacă ne aduc folos și ne bucurăm de ele. Incolo toate sunt stricacioase. Putem zice, că sunt adevărați făcători de rele.

Intre toate, doar cel mai mare făcător de rele este țintarul numit *anofel*.

Țintarul anofel are trupul lungăreț și subțire, ca toți țintarii. Când se pune pe vre-o piatră sau buruiună își ține trupul drept în sus, ca un steag. Acesta e semnul de pe care îl putem cunoaște cu ușurință. Ceialalți țintari nu-și țin trupul ridicat, ci întins în spre partea dinapoi.

Țintarul anofel trăiește prin locurile băltoase și călduroase. Aici femeia își pune ouăle. În vreme de 2—5 zile din ouă ies larvele sau puii de țintari, cari în vreme de 6—7 zile cresc mari și se desvoaltă pe deplin.

Acești țintari sunt purtătorii unei boale grele, anume a *frigurilor de baltă* sau a *malariei*.

Boala nu este pricinuită de el. Adevăratul pricinuitor al boalei este un alt animal, mic de tot, așa că nu-l putem vedea numai cu sticle măritoare.

Acest animal, învățații îl numesc *hematozoar palustru*. Este mic de tot și are formă rotundă sau lungăreț.

Hematozoarul palustru are două feluri de vieți. Una pe care o petrece în trupul omului și alta în țintarul anofel. Liber nu se găsește niciodată. Nici nu poate trăi altcum, decât ori în om ori în țintar. — Omul îl primește dela țintarul anofel, iar țintarul anofel îl ia dela bolnav.

La om se găsește în sânge și anume în globulele roșii din sânge. Când a ajuns în sângele omului, se rotunzește și poartă numele de *spor*. Sporul se împărțește în mai multe părți și din fiecare parte se face câte un hematozoar. Înmulțindu-se în sângele omului, produce boala numită *friguri de baltă* sau *malaria*.

Omul apucat de friguri de baltă, mai întâiu simțeste frig în tot corpul. Il scutură frigurile de-i clănțene dinții în gură. Cam după un ceas două îl ieau călduri mari. Pielea-i arde, fața e roșie, tâmplele îi svăcnesc și îl doare capul.

Căldura e urmată apoi de asudoare. Asudă bolnavul de poți stoarce cămeșa de pe el. — În urmă treptat-treptat se răcorește și frigurile se termină.

Frigurile îl ieau pe bolnav în fiecare zi, sau numai la două-trei zile.

Bolnavul de friguri de baltă e slăbit, palid la față și splina îi crește așa de tare, că ajunge până la buric.

Frigurile de baltă nu pot trece de dreptul dela om la om, ci trebuie să vină țânțarul anofel și să înțepă bolnavul. Prin înțepătură, țânțarul ia din sângele omului bolnav hematozoarul palustru.

În țânțar, hematozoarul își începe a doua parte din viață, anume viața casnică. Soț și soție trăiesc împreună și se înmulțesc. Înmulțindu-se trec din stomacul țânțarului în beșicuțele cu venin și scuipat. Iar când țânțarul înțepă un om, hematozoarii din beșicuțele cu venin sunt imprumutați și omului. Aici își încep iarăși felul lor de trai. Se înmulțesc și înmulțindu-se pricinuesc boala.

Așa, că pricinuitorul boalei este hematozoarul palustru, iar purtătorul boalei este țânțarul anofel.

Ce-i de făcut ca frigurile de baltă să nu se mai lătească? Natural, trebuie nimic hematozoarul palustru. Acesta însă până trăiesc țânțarii anofeli, nu se poate nimici. Trebuie dar să prăpădim țânțarul anofel.

Țânțarul anofel însă numai așa îl putem prăpădi, dacă secăm toate bălțile. Apele stătătoare, bălțile unde se scaldă rațele și porcii precum și topitoarele de cânepă sunt adevărate cuiburi de pricinuitori de boale.

Dacă acestea vor fi uscate și secate, țânțarul anofel nu va mai avea unde să-și pună ouăle și se va prăpădi. Dar nu orice baltă se poate seca. În acelea, cari nu se pot seca, e bine să se toarne petrol. Petrolul stă deasupra apei și împiedecă larvele de țânțar să vină să-și iee aer. În chipul acesta se vor înăduși și vor muri. —

Praful de crisantemă încă omoară larvele de țânțari. Acest praf se pune mai ales în fântânile, în cari se bănuște, că sunt larve de țânțari.

Omul bolnav de friguri de baltă se poate vindeca, luând *chinină*. Chinina are putere omoritoare și prăpădește hematozoarii din sângele omului. Chinină pot lua și oamenii sănătoși, cari în chipul acesta, vor fi scutiți de boală, chiar și dacă i-ar înțepa vre-un țânțar.

Ion Popu-Câmpeanu.

Cărți pentru popor.

La administrația noastră se găsesc de vânzare următoarele cărți scrise la înțelesul poporului:

În pragul vremii, îndemnuri și sfaturi limpezi pentru zilele de astăzi, de *Alexandru Lupeanu—Melin*, directorul »Unirii Poporului«. Carte laudată de marele învățat Nicolae Iorga dela București și de toate revistele celea mai de seamă.

— Prețul 6 lei.

Redactor responsabil IULIU MAIOR.

Librăria Seminarului teologic greco-cat. în Blaj.

Cărți bisericesti.

	Lei
Apostolul, sau faptele și epistolele ss. Apostoli f. 4., crudo	50— leg. în pânză . 120—
Euhologiu, crudo	30 lei., leg. în pânză . 65—
Liturgier, broș.	30 lei., leg. în pânză . 65—
Oralogier, crudo	30 lei., leg. în pânză . 65—
Octoih mtc, 8 ^o crudo	15 lei., leg. simplu 35—
Pentecostar mtc, 8 ^o crudo	15 lei. leg. simplu 35—
Octoih și Pentecostar, legat într-una	. . . 60—
Prohodul Domnului, Nostru Isus Hristos	3—

Psaltire, broș., 12 lei., leg. simplă	40—
Triod, crudo 60 lei., leg. în pânză cu călcăiu de piele	160—
Rândulala sf. Ungerii, carea se cântă de un preot	1—
Sirajnic, ciril, crudo 10 lei., legat	50—
Antologion sau Mineiul, care cuprinde în sine slujbele dumnezeestilor sărbători, ala Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rândulala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. cr. 120 leg. în pânză cu călcăiu de piele	220—
Tomul II. III. cr. 160 leg. în pânză cu călcăiu de piele	260—
Evagelia, cr. 100 lei., leg. în pânză cu călcăiu de piele	200—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi	10—
Acalistier, carte de rugăciuni, leg.	20—
Domnului să ne rugăm, cârtică de rugăciuni și cântări	4—

2 Maiu 1923.

Spriginiți întreprinderile românești!

Aviz.

Fabrica de piele „**TÂRNAVA**“ soc. com. în Blaj cumpără cu prețuri bune pielea nelucrată.

— Incredințații fabricii pentru a cumpăra pieile sunt Domnii: **ADRIAN NYERGES și IOAN BLAGA**, comercianți.

Se primesc spre argăsire, cu plată puțină, și piei aduse numai spre lucrare în fabrică. (38) 3-5.

Cereți pretutindei Unirea Poporului

AVIZ!

Subsemnatul aduc la cunoștința On. public din loc și jur, că mi-am aranjat din nou restaurantul și hotelul meu din strada Timotei Cipariu. Se vor căpăta totdeauna mâncări gustoase, beuturi bune și curate. Pentru călători am 3 odăi curate la dispoziție.

Pe lângă aceasta am câștigat și brevetul de primul depozit mare de spirt și pot servi pe domnii crișmari din jur cu spirt curat, cu prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul On. public dar mai cu seamă al dlor preoți și învățători, asigur serviciu prompt, cinstit și bun.

Cu stimă:

IOAN MARTIN,
proprietarul hotelului restaurant din str. Timotei Cipariu.

(43) 2-5.

Se recomandă școlilor primare și secundare de fețe

Fetița orfană piesă de teatru cu cântări și jocuri, pentru lețițele de școală, în 2 acte, de A. MELIN. Piesa o feerie frumos închiegată din elementele basmelor noastre populare și s'a jucat până acum cu mare succes în mai multe centre școlare din Ardeal, ca în Blaj, Sibiu, Orăștie, Baia mare, Simleul Silvaniei, etc. De vânzare la toate librăriile. Prețul 3 lei.

Oricine are ceva de vândut ori de cumpărat, să publice în „Unirea Poporului“, prin ajutorul căreia s'au făcut și până acum multe târguri bune. Prețul de publicare este mai ieftin decât al tuturor gazetelor din țară. Banii se trimit înainte, altfel nu putem publica.

„PATRIA“

bancă pentru credit, comerț și industrie, societate anonimă — Blaj.

Indeplinește toate lucrările de bancă, dă împrumuturi, pe cambii, hipotecare și cont-curent, primește depuneri spre fructificare, mijlocește plățirea cecurilor americane.

Are un magazin de lemne „**PLUGARUL**“, unde se vinde tot felul de lemn pentru clădiri și mășari, lemn de foc, pari de vie.

Fabrica sa „**VULCANUL**“ produce cărămida și țigla cea mai bună.

Prăvălia sa „**CONSUM**“ vinde toate negoatele pentru trebuințele casei și pentru economie. Are ferărie bogată și tot felul de unelte. Are filială în Teiuș.

Se ocupă cu toți ramii de comerț.

Adresa telegrafică

„PATRIA“

Telefon, în Blaj Nr. 9, în Teiuș 11.

Adresa băncii:

„PATRIA“, BLAJ.

(10) 18 52.